

Poduzetničko obrazovanje kao ključna komponenta u poticanju poduzetnosti svih studenata sveučilišta

Vincetić, Igor

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Economics and Business in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:145:957789>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-02**

Repository / Repozitorij:

[EFOS REPOSITORY - Repository of the Faculty of Economics in Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Ekonomski fakultet u Osijeku

Sveučilišni prijediplomski studij Ekonomija i poslovna ekonomija

Igor Vincetić

**PODUZETNIČKO OBRAZOVANJE KAO KLJUČNA
KOMPONENTA U POTICANJU PODUZETNOSTI SVIH
STUDENATA SVEUČILIŠTA**

Završni rad

Osijek, 2024.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Ekonomski fakultet u Osijeku
Sveučilišni prijediplomski studij Ekonomija i poslovna ekonomija

Igor Vincetić

**PODUZETNIČKO OBRAZOVANJE KAO KLJUČNA
KOMPONENTA U POTICANJU PODUZETNOSTI SVIH
STUDENATA SVEUČILIŠTA**

Završni rad

Kolegij: Poduzetništvo

JMBAG: 0010238263

e-mail: ivincetic1@efos.hr

Mentor: doc. dr. sc. Tihana Koprivnjak Popović

Osijek, 2024.

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek
Faculty of Economics and Business in Osijek
University Undergraduate Study Programme in Economics and Business

Igor Vincetić

**ENTREPRENEURIAL EDUCATION AS A KEY
COMPONENT IN FOSTERING ENTREPRENEURSHIP
AMONG ALL UNIVERSITY STUDENTS**

Final paper

Osijek, 2024.

IZJAVA

O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI, PRAVU PRIJENOSA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA, SUGLASNOSTI ZA OBJAVU U INSTITUCIJSKIM REPOZITORIJIMA I ISTOVJETNOSTI DIGITALNE I TISKANE VERZIJE RADA

1. Kojom izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je završni (navesti vrstu rada: završni/diplomski/specijalistički/doktorski) rad isključivo rezultat osobnoga rada koji se temelji na vlastitim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu. Potvrđujem poštivanje nepovredivosti autorstva te točno citiranje radova drugih autora i referiranje na njih.
2. Kojom izjavljujem da je Ekonomski fakultet u Osijeku, bez naknade u vremenski i teritorijalno neograničenom opsegu, nositelj svih prava intelektualnoga vlasništva u odnosu na navedeni rad pod licencom *Creative Commons Imenovanje – Nekomercijalno – Dijeli pod istim uvjetima 3.0 Hrvatska*.
3. Kojom izjavljujem da sam suglasan/suglasna trajnom pohranjivanju i objavljivanju mog rada u Institucijskom digitalnom repozitoriju Ekonomskoga fakulteta u Osijeku, Repozitoriju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te javno dostupnom Repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti, NN 119/2022).
4. Izjavljujem da sam autor/autorica predanog rada i da je sadržaj predane elektroničke datoteke u potpunosti istovjetan s dovršenom tiskanom verzijom rada predanom u svrhu obrane istog.

Ime i prezime studenta/studentice: Igor Vincetić

JMBAG: 0010238263

OIB: 20692205404

e-mail za kontakt: igorvin2002@gmail.com

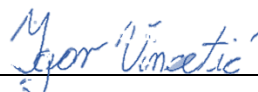
Naziv studija: Sveučilišni prijediplomski studij Ekonomija i poslovna ekonomija

Naslov rada: Poduzetničko obrazovanje kao ključna komponenta u poticanju poduzetnosti svih studenata sveučilišta

Mentor/mentorica rada: doc. dr. sc. Tihana Koprivnjak Popović

U Osijeku, _____ 01.08.2024. _____ godine

Potpis _____

Poduzetničko obrazovanje kao ključna komponenta u poticanju poduzetnosti svih studenata sveučilišta

SAŽETAK

Poduzetničko obrazovanje igra ključnu ulogu u pripremi studenata za dinamično tržište rada, osiguravajući im vještine i znanja potrebna za uspjeh. Ovaj rad istražuje percepciju studenata Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku o važnosti poduzetničkog obrazovanja i njihovoj uključenosti u poduzetničke aktivnosti. Teorijski dio rada obuhvaća povijesni pregled razvoja poduzetništva, različite definicije poduzetništva i važnost poduzetničkog obrazovanja.

Empirijski dio istraživanja temelji se na anketi provedenoj među studentima osječkog sveučilišta. Rezultati pokazuju da većina studenata prepoznaje važnost poduzetničkog obrazovanja, posebno vještine poput timskog rada i kreativnog razmišljanja. Međutim, manje od trećine studenata imalo je priliku sudjelovati u poduzetničkim aktivnostima tijekom studija, što ukazuje na potrebu za povećanjem dostupnosti i promoviranjem takvih programa.

Većina studenata smatra da bi fakulteti trebali poticati i razvijati poduzetničke kompetencije, bez obzira na specifično područje studija. Postoji značajan interes za dodatne poduzetničke aktivnosti, što ukazuje na potencijal za proširenje poduzetničkih programa na Sveučilištu. Sveučilišta bi trebala razmotriti prilagodbu svojih kurikuluma kako bi dodatno poticala razvoj ključnih poduzetničkih vještina te povećanje broja ponuđenih aktivnosti poput radionica, natjecanja i inkubatora.

Ključne riječi: poduzetništvo, poduzetničko obrazovanje, poduzetničke kompetencije, studenti, sveučilište

Entrepreneurial education as a key component in fostering entrepreneurship among all university students

ABSTRACT

Entrepreneurial education plays a crucial role in preparing students for the dynamic labor market, providing them with the skills and knowledge necessary for success. This paper investigates the perception of students at the Josip Juraj Strossmayer University of Osijek regarding the importance of entrepreneurial education and their involvement in entrepreneurial activities. The theoretical part of the paper includes a historical overview of the development of entrepreneurship, various definitions of entrepreneurship, and the importance of entrepreneurial education.

The empirical part of the research is based on a survey conducted among students at the University of Osijek. The results show that the majority of students recognize the importance of entrepreneurial education, particularly skills such as teamwork and creative thinking. However, less than one-third of the students had the opportunity to participate in entrepreneurial activities during their studies, indicating the need to increase the availability and promotion of such programs.

Most students believe that faculties should encourage and develop entrepreneurial competencies, regardless of the specific field of study. There is significant interest in additional entrepreneurial activities, indicating potential for the expansion of entrepreneurial programs at the university. Universities should consider adjusting their curricula to further encourage the development of key entrepreneurial skills and increase the number of offered activities such as workshops, competitions, and incubators.

Keywords: entrepreneurship, entrepreneurial education, entrepreneurial competencies, students, university

SADRŽAJ

1. Uvod	1
2. Metodologija rada	2
3. Teorijska podloga i prethodna istraživanja	3
3.1. Poduzetništvo	3
3.1.1. Povijesni pregled razvoja poduzetništva	3
3.1.2. Definicija poduzetništva	3
3.1.2.1. Poduzetništvo u širem smislu	4
3.1.2.2. Poduzetništvo u užem smislu	5
3.1.2.3. Poduzetništvo iz raznih perspektiva	5
3.1.3. Vrste poduzetništva	7
3.2. Poduzetničko obrazovanje.....	8
3.2.1. Definicija poduzetničkog obrazovanja	8
3.2.2. Važnost poduzetničkog obrazovanja u suvremenom društvu	9
4. Opis istraživanja i rezultati istraživanja	16
4.1. Analiza postojećih fakulteta na osječkom sveučilištu	16
4.1.1. Fakulteti Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku	16
4.1.2. Percepcija studenata osječčkog sveučilišta o važnosti poduzetničkog obrazovanja	17
5. Rasprava	29
6. Zaključak	31
Literatura	33

1. Uvod

Poduzetničko obrazovanje predstavlja jedan od ključnih segmenata suvremenog akademskog okruženja, čiji je cilj pripremiti studente za dinamičan i konkurentan poslovni svijet. Ova tema postaje sve značajnija s obzirom na ubrzani razvoj tehnologije i promjene na tržištu rada, koje zahtijevaju od pojedinaca ne samo tehničke vještine, već i sposobnosti inovativnog razmišljanja, upravljanja rizicima i prepoznavanja poslovnih prilika. Sveučilišta širom svijeta, pa tako i Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, sve više prepoznaju važnost integracije poduzetničkih sadržaja u svoje kurikule kako bi osposobila studente za izazove modernog tržišta rada. Svrha ovog rada je istražiti percepciju studenata Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku o važnosti poduzetničkog obrazovanja te analizirati njihovu uključenost u poduzetničke aktivnosti. Ovaj rad ima za cilj identificirati stavove studenata prema poduzetničkom obrazovanju, istražiti njihove dosadašnje aktivnosti u tom području te utvrditi u kojoj mjeri akademske institucije potiču razvoj poduzetničkih vještina. Istraživanje će također nastojati prepoznati ključne prepreke s kojima se studenti suočavaju i predložiti konkretne preporuke za unapređenje poduzetničkih programa na Sveučilištu. Rad je strukturiran u nekoliko poglavlja, od kojih svako pokriva različite aspekte istraživanja. Teorijska podloga rada obuhvaća najprije definiranje poduzetništva u širem i užem smislu te iz različitih perspektiva. Potom se definira poduzetničko obrazovanje i ističe njegova važnost u suvremenom društvu. U empirijskom dijelu rada prikazuju se sastavnice Sveučilišta te percepcija studenata o važnosti poduzetničkog obrazovanja. U raspravi se rezultati istraživanja stavljaju u širi kontekst te se diskutira o pozitivnim i negativnim stranama trenutnog stanja u vezi poduzetničkog obrazovanja studenata na već spomenutom Sveučilištu. Kombinacijom teorijskog pregleda i empirijskih podataka, ovaj rad pruža sveobuhvatan uvid u percepciju studenata o poduzetničkom obrazovanju te identificira ključne izazove i mogućnosti za unapređenje poduzetničkih programa na Sveučilištu.

2. Metodologija rada

U teorijskom dijelu rada korištena je znanstvena i stručna literatura pomoću koje su objašnjeni svi relevantni pojmovi poput poduzetništva, poduzetničkih vještina i kompetencija te poduzetničkog obrazovanja. Na temelju pregleda literature, postavljeni su temelji za razumijevanje važnosti poduzetničkog obrazovanja u suvremenom akademskom kontekstu i njegove uloge u pripremi studenata za tržište rada.

U empirijskom dijelu rada provedeno je istraživanje s ciljem ispitivanja percepcije studenata o navedenoj temi. Istraživanje je imalo za cilj prikupiti podatke o stavovima studenata prema poduzetničkom obrazovanju i utvrditi u kojoj mjeri akademske institucije potiču razvoj poduzetničkih vještina. Istraživanje je provedeno putem anketnog upitnika korištenjem Google Forms alata. Upitnik je bio distribuiran online i bio je dostupan studentima Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Na upitnik je odgovorilo ukupno 226 studenata, obuhvaćajući različite demografske skupine i studijske programe. Upitnik je bio strukturiran u nekoliko sekcija, uključujući demografske podatke, ocjenu važnosti poduzetničkih vještina, sudjelovanje u poduzetničkim programima i motivaciju za sudjelovanje u poduzetničkim aktivnostima. Prikupljeni podaci analizirani su kvantitativnim metodama, koristeći deskriptivnu statistiku kako bi se dobio pregled stanja i stavova među studentima. Podaci su obrađeni korištenjem odgovarajuće programske opreme, osiguravajući točnost i pouzdanost rezultata.

3. Teorijska podloga i prethodna istraživanja

3.1. Poduzetništvo

3.1.1. Povijesni pregled razvoja poduzetništva

Poduzetništvo je fenomen koji se razvio kroz povijest kao odgovor na različite društvene, ekonomske i tehnološke promjene. U srednjem vijeku poduzetnicima su se smatrali klerici jer su oni bile osobe nadležne za izvođenje i organizaciju velikih građevinskih projekata. „Kako su nicala mjesta i gradovi, tako je eksplodirao opseg poduzetništva. To više nije bila samo lokalna stvar. Ljudi su se počeli odvažavati na konje i brodove, putujući nadaleko. Ovakav način putovanja bacio je ekspanziju poduzetništva u višu brzinu.“ (Chase for Business, 2024.) Razvoj poduzetništva od 17. do 20. stoljeća obuhvatio je širok spektar značajnih promjena u načinu poslovanja, stvaranju inovacija u smislu proizvoda, usluga i tehnologije te organizaciji posla s glavnim ciljem ostvarivanja profita. U 17. stoljeću, kapitalizam je postao dominantan ekonomski model, potičući poduzetnike da koriste kapital za podršku svojim poslovnim idejama i inovacijama. Pojava financijskih institucija poput banaka i burzi olakšala je pristup potrebnim sredstvima. Razvoj transportnih tehnologija, kao što su željeznice i parobrodi, te kasnije automobili i zrakoplovi, povećao je brzinu kretanja ljudi i roba, otvarajući nove poslovne prilike. U 19. i 20. stoljeću, tehnološki napredak donio je inovacije poput električne energije, telekomunikacija, računalstva i interneta. Ovi tehnološki proboji potaknuli su razvoj novih industrija i poslovnih strategija, pružajući konkurentne prednosti poduzetnicima. Kroz praksu je postalo očito da uspješni poduzetnici imaju specifične vještine i znanja koja su ključna za njihov uspjeh, potičući razvoj programa za poduzetničko obrazovanje. Prema Hisrichu i sur. (2011.) od svojih početaka, koji sežu još u srednji vijek, pojam poduzetnika koji se koristio u kontekstu posebnih zanimanja pročišćen je i proširen kako bi u svoj obuhvat uključio koncepte koji su vezani ne samo uz zanimanje, nego i uz samu osobu.

3.1.2. Definicija poduzetništva

Postojanje više definicija poduzetništva odražava složenost samog pojma, obuhvaćajući različite dimenzije i aspekte koji se mogu promatrati iz različitih perspektiva, uključujući ekonomsku, inovacijsku, društvenu i osobnu. Ova raznolikost definicija odražava raznolikost iskustava i pristupa poduzetništvu te naglašava njegovu dinamičnost i prilagodljivost različitim kontekstima i uvjetima. Prema Kružiću (2007.) poduzetništvo obuhvaća prepoznavanje i

iskorištavanje poduzetničkih prilika te inicijativa kao što su upravljanje rizicima, akcijski pristup, kratkoročno odlučivanje, fleksibilnost poslovanja, strateška orijentacija i planiranje poduzeća. Također, prilagodbe u tehnologiji, organizaciji, tržišnoj konkurenciji, naglašavanje socijalnih vrijednosti, jačanje menadžerskih struktura te promjene u kontrolnim mehanizmima proizvodnih faktora.

3.1.2.1. Poduzetništvo u širem smislu

Delić i sur. (2014.) definiraju poduzetništvo kao „način razmišljanja i djelovanja koji se odnosi na aktivno, inovativno i odgovorno ponašanje.“ te naglašavaju kako bez obzira čime se bavimo i što radimo u životu, moramo biti poduzetni - aktivni, inovativni i odgovorni za odluke koje donesemo. „Pojam poduzetništva određuju neka obilježja kao što su inovacija, rad, rizik, maštovitost, znanje, obrazovanje, planiranje, procjena, predviđanje, motiv, moral, energija i smjelost, koje rezultiraju društvenim napretkom i određuju društvenu dimenziju poduzetništva“ (Ribić Pleša Puljić, 2020. prema Škrtić i Mikić 2011.).

U kontekstu referentnog okvira EntreComp (*The Entrepreneurship Competence framework*) (2016.), poduzetništvo se promatra kao transverzalna ključna kompetencija koju mogu primijeniti pojedinci i skupine, uključujući postojeće organizacije, u svim sferama života. Definirano je na sljedeći način: „Poduzetništvo je kada djelujete na temelju prilika i ideja i pretvarate ih u vrijednost za druge. Stvorena vrijednost može biti financijska, kulturna ili društvena“ (Moberg K i sur., 2014).

Poduzetništvo u širem smislu podrazumijeva razvoj kompetencija koje su ključne za uspjeh u različitim životnim situacijama, a ne samo u poslovanju. Ove kompetencije omogućuju pojedincima da budu inovativni, samouvjereni i spremni suočiti se s izazovima, čime se povećava njihova sposobnost prilagodbe i uspjeha u dinamičnom svijetu.

„Poduzetništvo kao kompetencija primjenjuje se na sve sfere života. Omogućuje građanima da njeguju svoj osobni razvoj, aktivno doprinose društvenom razvoju, uđu na tržište rada kao zaposlenici ili samozaposleni te da pokrenu ili prošire poduzeća koja mogu imati kulturni, društveni ili komercijalni motiv.“ (Bacigalupo M., 2016.)

3.1.2.2. Poduzetništvo u užem smislu

„Poduzetništvo u užem smislu jest sposobnost pokretanja, vođenja i razvijanja poslovnog pothvata, s dostatnim kapitalom, a koji je povezan s većom ili manjom neizvjesnošću i rizikom“ (Odak Krasić i Šaravanja, 2015:117)

Prema Aditya (2017.) u užem smislu, poduzetnici nabavljaju faktore proizvodnje poput zemljišta, rada i kapitalnih dobara kako bi proizveli ona dobra i usluge za koje vjeruju da će ih potrošači tražiti dovoljno da cijeli projekt bude isplativ te s te strane svatko može biti poduzetnik jer ima barem jedan od navedenih faktora – vlastiti rad.

Poduzetništvo u užem smislu predstavlja specifičan okvir aktivnosti usmjerenih na stvaranje, razvoj i vođenje novih poslovnih poduhvata, međutim, unutar tog konteksta, poduzetništvo se ne svodi samo na generički pojam poslovanja, već se fokusira na inovaciju, prepoznavanje prilika i preuzimanje rizika koji su ključni za stvaranje nove vrijednosti u tržišnom okruženju.

3.1.2.3. Poduzetništvo iz raznih perspektiva

Poduzetništvo je gledano iz raznih perspektiva. „Za ekonomista, poduzetnik je onaj koji kombinira resurse: radnu snagu, materijale i ostalu imovinu kako bi uvećao vrijednost izlaznih dobara, te onaj koji pritom uvodi promjene, inovacije i novi poredak. Za psihologa, takva je osoba vođena određenim snagama – potrebom da nešto dobije ili stekne, eksperimentira, postigne ili možda izbjegne autoritet drugih. Poslovni ljudi poduzetnika često doživljavaju kao prijatnu agresivnog konkurenta, dok drugi poduzetnik tog istog poduzetnika najčešće doživljava kao saveznika, izvor zaliha, klijenta ili nekoga tko stvara bogatstvo za druge (...).“ (Vesper, 1980.)

Prethodna definicija naglašava različite perspektive pod kojima se poduzetništvo može promatrati, od ekonomske, preko psihološke, pa sve do poslovne perspektive.

Ekonomisti promatraju poduzetništvo kao ključni čimbenik ekonomske aktivnosti i razvoja. Poduzetnici se često smatraju vitalnim čimbenicima ekonomskog rasta jer su oni ti koji pokreću nove inicijative, stvaraju nova radna mjesta i potiču konkurenciju na tržištu. Oni koriste resurse poput radne snage, sirovina, tehnologije i financijskih sredstava kako bi stvorili proizvode ili pružili usluge koje zadovoljavaju potrebe tržišta. „Poduzetništvo je sposobnost osobe da razvije, organizira i pokrene novi pothvat zajedno s tržišnim neizvjesnostima kako bi donijela nešto novo društvu i zaradila sve više i više profita.“ (javatpoint.com, 2011.) U središtu ovog procesa stoji poduzetnik, koji svojim djelovanjem povezuje teorijski koncept poduzetništva s praktičnim ostvarivanjem novih poslovnih ideja. „Poduzetnik je nositelj poduzetničkog

procesa. To je osoba koja uočava priliku, koristi resurse i stvara novu vrijednost“ (Delić i sur. 2014.). Ekonomisti naglašavaju da je poduzetništvo ključno za inovacije i napredak. Poduzetnici često pronalaze nove načine za rješavanje problema i zadovoljenje potreba potrošača, što dovodi do razvoja novih tehnologija, proizvoda i procesa. Ova inovativna aktivnost potiče konkurentnost i efikasnost na tržištu što na kraju koristi potrošačima i doprinosi općem ekonomskom rastu. Također, poduzetništvo se promatra kao sredstvo za stvaranje novog poretka u ekonomiji. „Poduzetništvo je jedan od resursa koje ekonomisti kategoriziraju kao sastavni dio proizvodnje, a ostala tri su zemlja/prirodni resursi, rad i kapital. Poduzetnik kombinira prva tri od njih za proizvodnju dobara ili pružanje usluga.“ (Hayes, 2024.) Poduzetnici često mijenjaju postojeće obrasce ponašanja na tržištu, otvaraju nove tržišne niše i potiču transformaciju industrija. Ova dinamičnost potiče ekonomsku evoluciju i prilagođavanje promjenama u globalnom okruženju što je ključno za dugoročni ekonomski uspjeh. U tom kontekstu, ekonomisti smatraju da podrška poduzetništvu treba biti ključni dio ekonomske politike. To uključuje stvaranje povoljnog okruženja za pokretanje novih poslova, olakšavanje pristupa kapitalu, poticanje inovacija i poduzetničke kulture te smanjenje administrativnih prepreka. Kroz ove mjere, država može potaknuti dinamičnost i konkurentnost ekonomije, što rezultira održivim ekonomskim rastom i prosperitetom

S psihološkog stajališta, poduzetnici se percipiraju kao osobe motivirane internim čimbenicima, stavovima i osobnim karakteristikama. „Poduzetnici se od onih koji ih okružuju razlikuju po prirodi svojih ciljeva i osobnosti. Psihologija poduzetništva proširuje se na specifične osobine koje poduzetnici pokazuju, a koje ih motiviraju i u konačnici dovode do njihovog uspjeha.“ (USC Dornsife, 2023.) Ključna značajka koja se ističe je njihova motivacija. Poduzetnici često teže ostvarivanju i samodokazivanju, postavljajući sebi ciljeve i izazove. Njihova želja za uspjehom u vlastitim pothvatima pokreće ih prema aktivnostima. Dodatna motivacija dolazi iz njihove sklonosti eksperimentiranju i istraživanju novih koncepata.

Osobine poput visokog samopouzdanja, odlučnosti, kreativnosti i sposobnosti upravljanja rizicima često su prisutne kod poduzetnika, što ih čini prikladnima za poduzetništvo. Ove osobine omogućuju im suočavanje s izazovima i neizvjesnostima u poslovanju. Također, teže neovisnosti i autonomiji, izbjegavajući autoritete drugih te želeći kontrolu nad svojim poslovnim odlukama i djelovanjem. Shvaćanje psiholoških faktora koji utječu na poduzetničko ponašanje može biti korisno za razvoj strategija podrške i poticanja poduzetništva te za optimizaciju radnih okruženja radi poticanja kreativnosti, inovacija i uspjeha u poslovanju.

Kroz sve ove perspektive, jasno je da poduzetništvo nije samo jednostavan pojam, već složen fenomen koji se može shvatiti i interpretirati na različite načine, ovisno o kontekstu i perspektivi promatrača. Sve definicije ukazuju na to da poduzetništvo uključuje preuzimanje inicijative, organiziranje ili reorganiziranje te prihvaćanje rizika ili neuspjeha, što ga čini vitalnim elementom u različitim aspektima suvremenog društva.

3.1.3. Vrste poduzetništva

Prema Aulet (2015.) postoje barem dvije vrste poduzetništva, a to su poduzetništvo malih i srednjih poduzeća i poduzetništvo poduzeća koja se temelje na inovacijama.

Prvi tip obično započinje kao malo ili srednje poduzeće i često zadržava tu veličinu ili postupno raste. Njihov fokus može biti na pružanju lokalnih usluga ili proizvoda, a skalabilnost može biti ograničena. „Ovu vrstu poslovnog pothvata vjerojatno će pokrenuti jedna osoba; njime će se opskrbljivati lokalno tržište te će narasti i postati mali ili srednji biznis koji radi za ovo lokalno tržište“ (Aulet, 2015.) Ovakva poduzeća mogu biti inovativna u svojim pristupima poslovanju ili pružanju usluga, ali inovacije obično nisu njihova primarna svrha ili fokus. One se često usredotočuju na pružanje već postojećih proizvoda ili usluga na lokalnom tržištu. Mogu biti manje rizična ulaganja jer se često temelje na dokazanim poslovnim modelima i već postojećim tržištima.

S druge strane, poduzetništvo temeljeno na inovacijama često teži stvaranju proizvoda ili usluga koji imaju potencijal za masovno tržište. Ova poduzeća često teže skalabilnosti i rastu kako bi postala globalni igrači u svojoj industriji. „Ovi poduzetnici često rade u timovima u kojima grade svoj biznis na temelju neke tehnologije, poslovnog modela ili koje druge inovacije koja će im pružiti značajnu konkurentsku prednost u usporedbi s postojećim tvrtkama.“ (Aulet, 2015.) Poduzetništvo temeljeno na inovacijama karakterizira se intenzivnim fokusom na stvaranje novih proizvoda, tehnologija ili poslovnih modela koji donose revoluciju na tržište. Ova poduzeća često nastoje riješiti važne probleme ili nedostatke na tržištu putem svojih inovacija. Također, obično nosi veće rizike jer podrazumijeva razvoj novih tehnologija ili proizvoda koji možda nisu dokazani na tržištu. Stoga su investicije u ova poduzeća često veće i podložnije riziku.

Perčin (2011) dijeli poduzetništvo na tradicionalno, korporativno i društveno. Za njega, tradicionalno poduzetništvo uključuje mala i srednja poduzeća koja karakterizira nekoliko ključnih elemenata: implementacija inovativnih poslovnih metoda, promišljeno preuzimanje

rizika, odlučno provođenje aktivnosti za postizanje ciljeva, dosljedan i kontinuirani rad vlasnika, te preuzimanje odgovornosti i realizacija jasno definiranih planova i smjernica. Korporativno poduzetništvo vidi kao proces stvaranja, transformacije ili revitalizacije postojećih organizacija unutar poduzeća, a također ističe osnivanje novih poslovnih prilika unutar trenutne korporacije, uključujući formiranje manjih, neovisnih timova ili poduzeća unutar korporacije s određenom razinom autonomije. Definicija koju Perčin (2011) koristi za društveno poduzetništvo je ta da je ono „koncept koji pokreće stvaranje ekonomske i socijalne vrijednosti kroz izgradnju novih vrijednosti i društvenih promjena koje zadovoljavaju potrebe i nude zapošljavanje teško zapošljivih i marginaliziranih društvenih kategorija.”

3.2. Poduzetničko obrazovanje

Dok se neki poduzetnici možda rode s prirođenim sklonostima i karakteristikama potrebnim za uspjeh u poslovanju, važno je napomenuti da poduzetničke vještine također mogu biti naučene i razvijene kroz poduzetničko obrazovanje. Poduzetničko obrazovanje igra ključnu ulogu u oblikovanju i poticanju poduzetničkih sposobnosti i aktivnosti. Posebna važnost poduzetničkog obrazovanja se ističe kada pričamo o poduzetništvu kao cjeloživotnoj kompetenciji potrebnoj svima, pa i onima koji ne žele isključivo pokrenuti svoj poslovnih pothvat. Kroz tečajeve, radionice, mentorske programe i praktična iskustva, svi mogu naučiti i unaprijediti poduzetničke kompetencije, uključujući znanja, vještine i stavove.

3.2.1. Definicija poduzetničkog obrazovanja

„Poduzetničko obrazovanje je područje rastućeg interesa na sveučilištima, poslovnim školama, javnim školama širom svijeta. Učenje o poduzetništvu i za poduzetništvo predstavlja sve važniji aspekt kurikuluma u zemljama članicama Europske unije. (...) Poduzetničko obrazovanje ima značajnu ulogu u stvaranju kapaciteta organizacija i pojedinaca za suočavanje s kompleksnošću i nesigurnošću okruženja u kojem djeluju. Ono razvija proaktivnost, inovativnost i odgovornost pojedinca, te spremnost na preuzimanje rizika u donošenju odluka i rješavanju problema.“ (Oberman Peterka, 2013.) Općenito gledano, poduzetničko obrazovanje predstavlja proces osposobljavanja pojedinaca za pokretanje, razvoj i vođenje vlastitih poslovnih poduhvata, ali i za osobni razvoj i razvoj u privatnom životu. Ovo područje obrazovanja obuhvaća širok spektar tema i vještina koje su bitne za uspješno vođenje poslovanja i svakodnevno životno snalaženje.

Poduzetničko obrazovanje je područje sa širokim spektrom mogućnosti, koje obuhvaća različite aspekte razvoja pojedinaca. „Prvi cilj poduzetničkog obrazovanja je razviti široko

razumijevanje o poduzetništvu i posebno ulozi poduzetnika i poduzetništva u modernom društvu i gospodarstvu.(...) Drugi cilj se odnosi na osposobljavanje pojedinaca za preuzimanjem odgovornosti za svoje obrazovanje, karijeru i život, odnosno osposobljavanje pojedinaca za poduzetnički pristup životu.(...) Treći cilj poduzetničkog obrazovanja odnosi se na pripremanje pojedinaca da postanu poduzetnici te da upravljaju novim poduzećem“ (Oberman Peterka, S. i sur., 2016).

„Obrazovanje za poduzetništvo (EE) pruža temelje za kreativno i inovativno razmišljanje i oprema poduzetnike budućnosti potrebnim vještinama i znanjima za daljnji razvoj sebe i svog rada. Poduzetništvo nije ograničeno samo na ekonomske aktivnosti, već također obuhvaća skup mekih i međusektorskih vještina koje su potrebne u današnjem poslovnom svijetu.“ (EICAA, 2021.)

Važno je naglasiti da se poduzetničko obrazovanje ne svodi samo na prenošenje teorijskih znanja, već i na razvijanje praktičnih vještina, kritičkog razmišljanja, kreativnosti i inovativnosti. Kroz interaktivne metode učenja, studenti imaju priliku razvijati svoje poslovne ideje, testirati ih na tržištu i stjecati vrijedno iskustvo koje će im pomoći u budućem poslovanju.

3.2.2. Važnost poduzetničkog obrazovanja u suvremenom društvu

Poduzetničko obrazovanje potiče inovativno razmišljanje i kreativnost među pojedincima te im pruža različite vještine, potrebne neovisno o području njihovog djelovanja. Također, potiče pojedince i da razvijaju vlastite poslovne ideje i pokreću vlastite tvrtke. Kroz poduzetničko obrazovanje, pojedinci stječu vještine i znanja potrebna za pokretanje i vođenje uspješnih poslovnih poduhvata, što doprinosi stvaranju novih radnih mjesta i smanjenju nezaposlenosti. Kroz stjecanje znanja o poslovanju, upravljanju rizicima, tržišnim trendovima i drugim relevantnim područjima, poduzetnici su potaknuti da razvijaju nove ideje, proizvode i usluge koje mogu doprinijeti napretku društva i gospodarstva. Ono ima ključnu ulogu u poticanju ekonomskog razvoja. Pokretanje novih poduzeća i razvoj malih i srednjih poduzeća ključni su čimbenici za rast gospodarstva.

„ Živimo u dobu poduzetnika, kada poduzetništvo prihvaćaju obrazovne ustanove, vladine jedinice, društvo i korporacije. Poduzetničko obrazovanje nije nikada bilo tako važno u smislu nastavnih predmeta i akademskog istraživanja. Broj sveučilišta i fakulteta koji nude bar jedan predmet iz poduzetništva povećava se svake godine. Broj nastavnog osoblja koje predaje poduzetništvo kao i broj potpora katedrama redovito se povećavaju.“ (Hirsch i sur. 2011.)

Prema Sastri (2022.) ne može se precijeniti važnost poučavanja o poduzetništvu u školama. Ono ne samo da priprema učenike za poslovni svijet, već ih oprema ključnim životnim vještinama koje su neophodne za uspjeh i zadovoljstvo u svim aspektima života. Kroz poduzetničko obrazovanje, učenici postaju inovativni, samopouzdana, financijski pismeni i društveno odgovorni pojedinci, spremni za suočavanje s izazovima budućnosti.

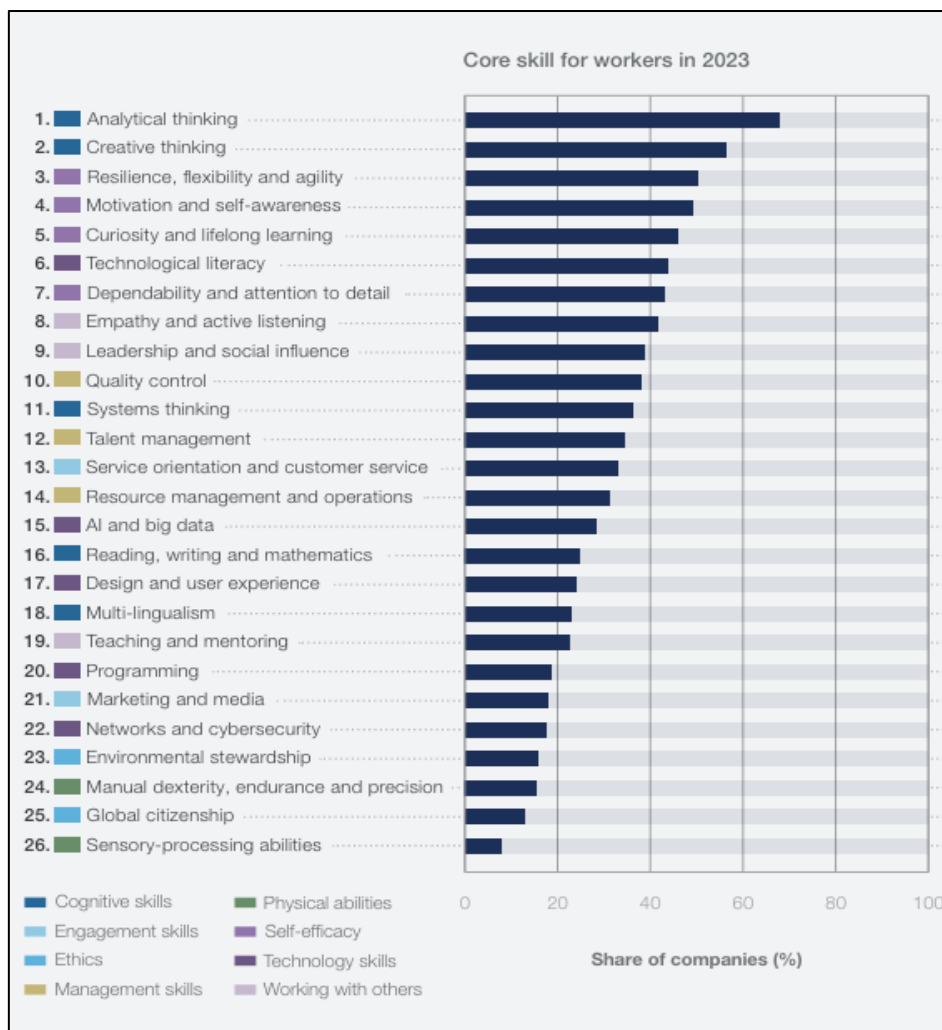
Poduzetničko obrazovanje pruža pojedincima mogućnost da postanu samozaposleni i neovisni. „U današnjem svijetu promjena je jedina konstanta, a tradicionalni poslovi i karijerni putovi više nisu zajamčeni.“ (Sastri, 2022.) Umjesto da se oslanjaju na tradicionalne oblike zaposlenja, poput zapošljavanja u velikim korporacijama, poduzetnici imaju priliku pokrenuti vlastiti posao i ostvariti financijsku neovisnost. Ono također pruža priliku za umrežavanje s drugim poduzetnicima, mentorima, investitorima i stručnjacima iz različitih industrija. Umrežavanje može biti ključno za dobivanje podrške, savjeta, resursa i poslovnih prilika koje će pomoći u razvoju i rastu poduzeća.

„Obrazovanje za poduzetništvo pomaže učenicima iz svih socioekonomskih sredina da razmišljaju izvan okvira i njeguju nekonvencionalne talente i vještine. Stvara prilike, osigurava socijalnu pravdu, ulijeva povjerenje i potiče gospodarstvo. Obrazovanje za poduzetništvo je proces cjeloživotnog učenja, koji počinje već u osnovnoj školi i napreduje kroz sve razine obrazovanja, uključujući i obrazovanje odraslih.“ (theknowledgereview.com, 2016.)

Poduzetničko obrazovanje pruža širok spektar vještina i znanja koja su primjenjiva ne samo u vođenju vlastite tvrtke, već i na različitim radnim mjestima u raznim industrijama. Iako se često povezuje s pokretanjem i upravljanjem poslovnim poduhvatima, vrijednosti poduzetničkog obrazovanja sežu daleko izvan granica takvog pogleda. Razvijanje poduzetničkog načina razmišljanja i pristupa radu može značajno unaprijediti sposobnost zaposlenika da se snađu u složenim situacijama, inoviraju, te učinkovito upravljaju projektima i timovima.

Prema Svjetskom ekonomskom forumu, vidljiv je niz ključnih vještina koje su potrebne zaposlenicima i potraživane od strane poslodavaca diljem organizacija i kompanija u svijetu u 2023. godini. (slika 1) Od 26 navedenih vještina, njih većina može se opisati kao poduzetničke vještine koje se uče u sklopu poduzetničkog obrazovanja. Neke od najistaknutijih u poduzetničkom obrazovanju uključuju analitičko i kreativno razmišljanje, otpornost, fleksibilnost i agilnost, motivaciju i samosvijest, tehnološku pismenost, liderstvo i društveni utjecaj. Analiziranje situacije, identificiranje problema i razvijanje strategija za njihovo rješavanje ključno je, ne samo za poduzetnike, već i za menadžere, analitičare, istraživače i

druge stručnjake koji se u svome radu suočavaju sa složenim problemima. Kreativnost je korisna na svim funkcijama koje zahtijevaju inovacije, generiranje novih ideja, dizajna, strategija i poslovnih modela. Sposobnost prilagodbe važna je za sva radna mjesta koja se suočavaju sa dinamičnim i nepredvidivim radnim okolnostima koje donose nove izazove. Tehnološka pismenost postaje neophodna u svim sferama života i na velikoj većini radnih mjesta jer se dešava neprestana digitalizacija iz dana u dan. Zaposlenici moraju biti upoznati s najnovijim tehnološkim alatima i platformama kako bi bili konkurentni na tržištu rada i efikasni u obavljanju svojih zadataka. Neki od istaknutih takvih radnih mjesta, a koji nisu izravno vezani za to područje (kao npr. inženjer softvera, IT administrator, data analitičar) su bankarski, administrativni, poslovno upravljanje i slično. Na primjer, u bankarskom sektoru, bankarski službenici moraju biti vješti u korištenju bankarskih softverskih aplikacija i online platformi kako bi pružili brzu i učinkovitu uslugu klijentima. Iako se često povezuju s menadžerskim pozicijama, leaderske vještine su važne za svakoga tko surađuje s drugima u radnom okruženju zbog motiviranja tima, izgradnje pozitivnih odnosa s kolegama i poticanja suradnje. Timski lideri mogu koristiti leaderske vještine kako bi usmjeravali i inspirirali svoje suradnike prema postizanju zajedničkih ciljeva, dok menadžeri ljudskih resursa mogu koristiti ove vještine kako bi razvijali timski duh i održavali produktivnu radnu atmosferu.

Slika 1. Ključne vještine za radnu snagu u 2023. godini: Rangiranje prema udiu organizacija koje prepoznaju vještine kao ključne

Izvor: World Economic Forum, Future of Jobs Survey 2023. Dostupno na:

https://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_2023.pdf

Prema Wassermanu (2018.), ovaj specifičan način razmišljanja može značajno doprinijeti uspjehu ne samo u poslovanju, već i u drugim važnim područjima života kao što su brak, karijera i osobni razvoj jer „načela poduzetništva protežu se dalje od pokretanja i upravljanja poduzećem. To su životne vještine koje mogu poboljšati učinkovitost, produktivnost i zadovoljstvo u svakodnevnom životu.“ (Rizvi, 2023.)

Prema Hunjet i Kozini (2014.) u glavne osobine poduzetnika svrstavaju se:

- inovativnost
- razumno preuzimanje rizika

- samouvjerenost
- uporan rad, tj. ustrajnost
- postavljanje ciljeva
- odgovornost

Poduzetnici su često vješti u komunikaciji, pregovaranju i rješavanju problema – vještinama koje su također ključne za uspješne osobne odnose. Sposobnost jasnog izražavanja misli i osjećaja, aktivno slušanje partnera ili pronalaženje zajedničkih rješenja za konflikte može ojačati emocionalne veze i osigurati dugoročno zadovoljstvo u braku. Poduzetnički način razmišljanja može biti izuzetno koristan u izgradnji i unapređenju karijere, čak i ako osoba ne posjeduje vlastitu tvrtku. Kreativnost i inovativnost – ključne osobine poduzetnika – mogu pomoći zaposlenicima da pronalaze nove pristupe i rješenja unutar svojih radnih mjesta, čime doprinose efikasnosti i uspjehu organizacije. Inovativnost je ključna za rješavanje problema i unapređenje svakodnevnog života. U obiteljskom okruženju, inovativnost može pomoći u organizaciji domaćinstva, smišljanju kreativnih načina zabave za djecu ili pronalaženju učinkovitijih metoda za obavljanje kućanskih poslova. Na poslu, inovativni pristupi mogu dovesti do unapređenja radnih procesa, povećanja produktivnosti i poboljšanja radne atmosfere.

Preuzimanje rizika ne znači uvijek kockanje s nepoznatim ishodima, već promišljeno donošenje odluka koje uključuju određenu dozu nesigurnosti. U svakodnevnom životu, ovo se može očitovati kroz odluku o promjeni karijere, selidbi u novi grad ili ulaganju u obrazovanje. Razumno preuzimanje rizika podrazumijeva procjenu mogućnosti i posljedica te donošenje odluka koje mogu dovesti do značajnih pozitivnih promjena.

Samouvjerenost je temelj za ostvarivanje ciljeva i suočavanje s izazovima. U svakodnevnom životu, samouvjerenost pomaže pojedincima da izraze svoje mišljenje, preuzmu inicijativu i vode druge. Na radnom mjestu, samouvjereni zaposlenici često preuzimaju odgovornost za projekte, donose odluke i pružaju konstruktivne povratne informacije.

Odgovornost je ključna za izgradnju povjerenja i kredibiliteta. U svakodnevnom životu, odgovornost znači ispunjavanje obaveza prema obitelji, prijateljima i zajednici. To uključuje brigu o djeci, održavanje obećanja i sudjelovanje u društvenim aktivnostima. Na radnom mjestu, odgovornost se očituje kroz pouzdanost, točnost u obavljanju zadataka i spremnost na preuzimanje krivnje za vlastite pogreške. Odgovorni pojedinci pridonose stvaranju pozitivnog radnog okruženja i održavanju kvalitetnih međuljudskih odnosa.

Na osobnom planu, poduzetnički način razmišljanja može pomoći pojedincima da postanu otporniji i prilagodljiviji. Poduzetnici su navikli na suočavanje s rizicima i neizvjesnošću, što im omogućava da bolje podnose stres i neuspjehe. Otpornost je korisna u svakodnevnom životu, pomažući ljudima da se suočavaju s izazovima i neuspjesima s pozitivnim stavom i bez gubitka motivacije.

Rizvi (2023.) smatra da uspješni poduzetnici često kreću od identificiranja jednostavnih problema i razmišljanja o načinima njihovog rješavanja te da je potrebno njegovati istančan osjećaj za promatranje u svakodnevnom životu. Uobičajene situacije trebaju se analizirati kako bi se identificirao potencijal za poboljšanje. To može obuhvaćati razne aspekte, od kućanskih zadataka do društvenih pitanja.

Također prema Rizviju (2023.), financijska pismenost, temeljito razumijevanje financijskih koncepata poput vremenske vrijednosti novca, složenosti, inflacije i rizika ulaganja, omogućuje donošenje boljih financijskih odluka. Financijska pismenost pomaže u procjeni potencijalnih poslovnih prilika, upravljanju osobnim financijama i planiranju budućnosti. Razumijevanje ovih financijskih koncepata ne samo da omogućuje donošenje boljih financijskih odluka, već i jača sposobnost upravljanja resursima u svakodnevnom životu. Kada se shvati vremenska vrijednost novca, pojedinci mogu bolje planirati svoje štednje i investicije, prepoznajući da novac danas ima drugačiju vrijednost u budućnosti zbog mogućnosti ulaganja i zarade kamate.

Poduzetničko obrazovanje igra ključnu ulogu za razvoj društva, a vlade to trebaju prepoznati i podržavati. Kroz njega pojedinci stječu potrebne vještine i znanja za uspješno vođenje poslovanja, što im omogućuje da postanu samozaposleni i neovisni. Umjesto da se oslanjaju na tradicionalne oblike zaposlenja, poduzetnici imaju priliku pokrenuti vlastiti posao i ostvariti financijsku neovisnost.

„Razne vlade sa sve većim interesom promiču rast poduzetništva. Pojedinci se potiču na osnivanje novih poslovanja, a pruža im se vladina potpora u obliku poreznih poticaja, korištenja zgrada, infrastrukture i komunikacijskih sustava kako bi pomogli stvaranje ovog procesa. „ (Hirsch i sur. 2011.)

Kombinacija poduzetničkog obrazovanja i podrške vlada stvara poticajno okruženje koje potiče pojedince da pokrenu vlastiti posao i doprinesu stvaranju konkurentnog i dinamičnog poslovnog okruženja, ali i stvaranju pojedinaca koji mogu u svim segmentima društva doprinijeti promjenama i unapređenju.

Nakon svega navedenog, važno je naglasiti kako poduzetničko obrazovanje, iako se najčešće povezuje s pokretanjem i vođenjem vlastite tvrtke, nije samo ključno za one koji žele pokrenuti vlastiti posao ili se uspješno snaći na drugim radnim mjestima, nego i u različitim aspektima svakodnevnog života. Kako je već ranije navedeno, poduzetništvo u širem smislu podrazumijeva razvoj kompetencija koje su ključne za uspjeh u različitim životnim situacijama, a ne samo u poslovanju i te kompetencije omogućuju pojedincima da budu inovativni, samouvjereni i spremni suočiti se s izazovima, čime se povećava njihova sposobnost prilagodbe i uspjeha u dinamičnom svijetu.

4. Opis istraživanja i rezultati istraživanja

4.1. Analiza postojećih fakulteta na osječkom sveučilištu

4.1.1. Fakulteti Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku predstavlja javno sveučilište u Republici Hrvatskoj koje se ističe bogatstvom raznolikih fakulteta i akademija koje nude širok spektar akademskih programa i disciplina. Prema dostupnim podacima studentskog zbora Sveučilišta, na Sveučilištu Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku studira više od 16,000 studenata. Prema informacijama Vidakovića (2024.) s web stranice Sveučilišta, iz STEM područja, Sveučilište uključuje sljedeće fakultete:

1. Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek
2. Fakultet elektrotehnike, računarstva i informacijskih tehnologija Osijek
3. Građevinski i arhitektonski fakultet
4. Prehrambeno tehnološki fakultet
5. Fakultet za dentalnu medicinu i zdravstvo
6. Medicinski fakultet
7. Odjel za biologiju
8. Odjel za kemiju
9. Fakultet primijenjene matematike i informatike
10. Odjel za fiziku

Iz područja društveno-humanističkih znanosti, Sveučilište uključuje sljedeće fakultete:

1. Ekonomski fakultet
2. Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti
3. Filozofski fakultet
4. Pravni fakultet
5. Katolički bogoslovni fakultet u Đakovu

Iz područja umjetnosti, Sveučilište uključuje Akademiju za umjetnost i kulturu. Uz navedene, uključuje još i Kineziološki fakultet i Fakultet turizma i ruralnog razvoja u Požegi.

Ovi fakulteti i akademije nude raznolike programe studija i istraživanja koji obuhvaćaju područja znanosti, tehnologije, inženjerstva, društvenih i humanističkih znanosti te umjetnosti

i kulture. Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku tako predstavlja važan centar visokog obrazovanja i istraživanja u regiji, pružajući studentima mogućnost stjecanja znanja i vještina u različitim područjima i disciplinama.

4.1.2. Percepcija studenata osječkog sveučilišta o važnosti poduzetničkog obrazovanja
Nakon predstavljenog teorijskog okvira, sljedeći dio istraživanja posvećen je percepciji studenata Sveučilišta u Osijeku o važnosti poduzetničkog obrazovanja. Cilj je saznati kako studenti vide poduzetničke vještine i koliko smatraju da su one korisne za njihov budući profesionalni, ali i svakodnevni život. Istraživanje se također bavi njihovom motivacijom za sudjelovanje u programima poduzetničkog obrazovanja.

Empirijski dio istraživanja temelji se na anketi koja je provedena među 226 studenata različitih godina i razina studija. Podaci prikupljeni kroz anketu omogućuju detaljnu analizu stavova studenata prema poduzetničkom obrazovanju te pružaju uvid u trenutne trendove i moguća poboljšanja obrazovnih programa na Sveučilištu u Osijeku.

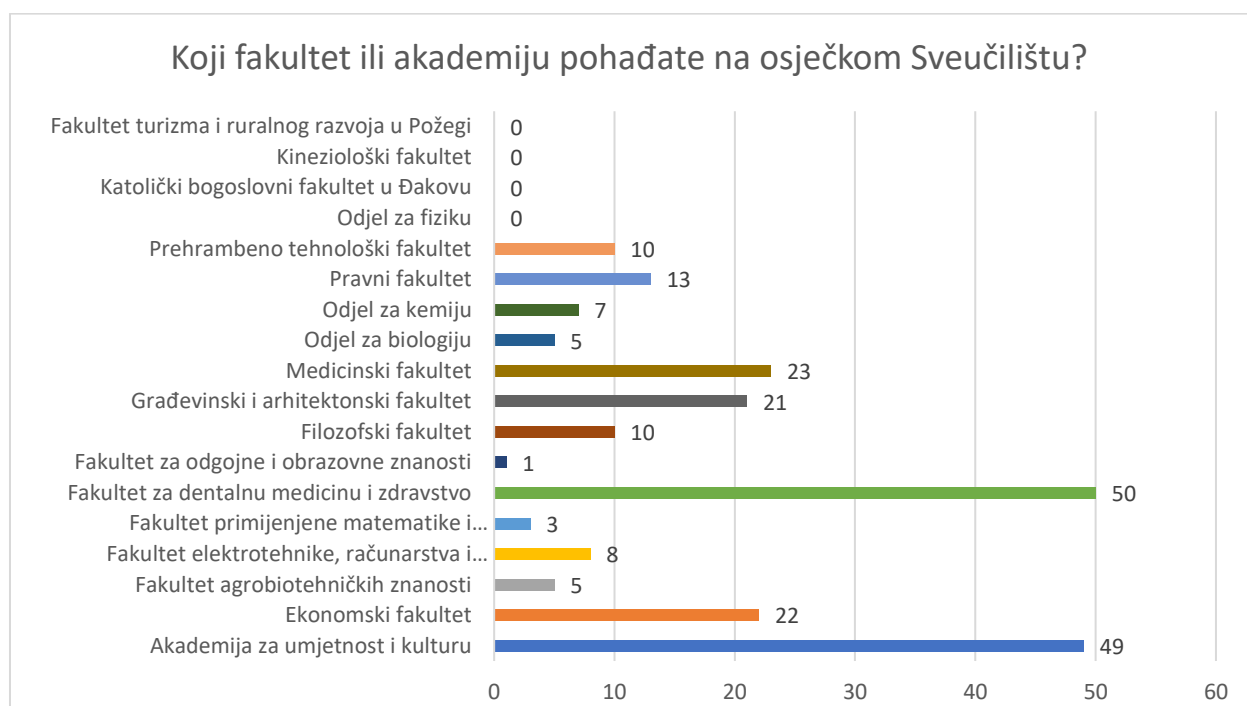
Ovo istraživanje može identificirati ključne aspekte koje studenti smatraju važnima u poduzetničkom obrazovanju i prepoznati moguće prepreke s kojima se suočavaju prilikom stjecanja poduzetničkih vještina. Rezultati će biti korisni kreatorima obrazovnih politika, nastavnicima i sveučilišnim administratorima kako bi prilagodili i poboljšali programe poduzetničkog obrazovanja, čime bi se bolje odgovorilo na potrebe i očekivanja studenata.

Analizom prikupljenih podataka o spolu ispitanika, vidljivo je da je većina sudionika istraživanja ženskog spola. Točnije, od ukupno 226 ispitanika, 173 su žene, što čini 76,5% ukupnog uzorka, dok je 53 ispitanika muškog spola, odnosno 23,5%. Ova razlika može ukazivati na nekoliko faktora, uključujući moguće veće zanimanje žena za područje istraživanja ili jednostavno veću dostupnost žena u populaciji iz koje je uzorak uzet.

Distribucija ispitanika prema dobi pokazuje da su većina sudionika mladi odrasli u dobi između 19 i 24 godine, s najvećim brojem ispitanika u dobi od 21 godine (27%) i 20 godina (23,9%). Specifični podaci su sljedeći: 19 ispitanika (8,4%) ima 19 godina, 54 ispitanika (23,9%) ima 20 godina, 61 ispitanik (27%) ima 21 godinu, 45 ispitanika (19,9%) ima 22 godine, 19 ispitanika (8,4%) ima 23 godine, 13 ispitanika (5,8%) ima 24 godine, dok manji broj ispitanika ima 18, 26 i 27 godina (po jedan ispitanik za svaku dob). Ova dobna distribucija sugerira da su sudionici

studenti na različitim razinama sveučilišnih studija, što je u skladu s očekivanjima s obzirom na fokus istraživanja.

Prema podacima, ispitanici dolaze s različitih fakulteta i akademija na osječkom Sveučilištu. Najveći broj ispitanika pohađa Fakultet za dentalnu medicinu (22,1%) i Akademiju za umjetnost i kulturu (21,7%). Ostali fakulteti zastupljeni među ispitanicima uključuju Građevinski i arhitektonski fakultet (9,3%), Ekonomski fakultet (9,7%), Medicinski fakultet (10,2%) i Prehrambeno-tehnološki fakultet (4,4%). Manji broj ispitanika dolazi s Fakulteta elektrotehnike, računarstva i informacijskih tehnologija (3,5%), Filozofskog fakulteta (4,4%), Pravnog fakulteta (5,8%), te Fakulteta agrobiotehničkih znanosti (2,2%). (slika 2.)

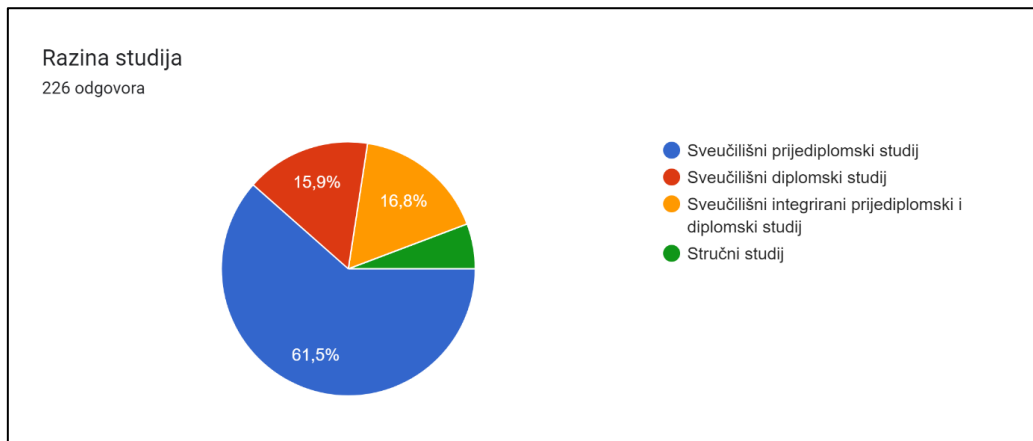
Slika 2 Odabrani fakulteti ispitanika

Izvor: autor

Podaci o razini studija pokazuju da najveći broj ispitanika pohađa sveučilišni preddiplomski studij. Od ukupno 226 ispitanika, 61,5% su studenti na preddiplomskom studiju, dok 16,8% pohađa sveučilišni integrirani preddiplomski i diplomski studij, 15,9% su na sveučilišnom diplomskom studiju, a 5,8% pohađa stručni studij. Ova distribucija ukazuje na to da većina ispitanika tek započinje ili je u sredini svog akademskog obrazovanja, što može utjecati na njihovu perspektivu i iskustva koja unose u istraživanje.

Što se tiče godine studija, podaci pokazuju da su ispitanici ravnomjerno raspoređeni između prve, druge i treće godine studija, s najvećim brojem ispitanika na trećoj godini (35,6%).

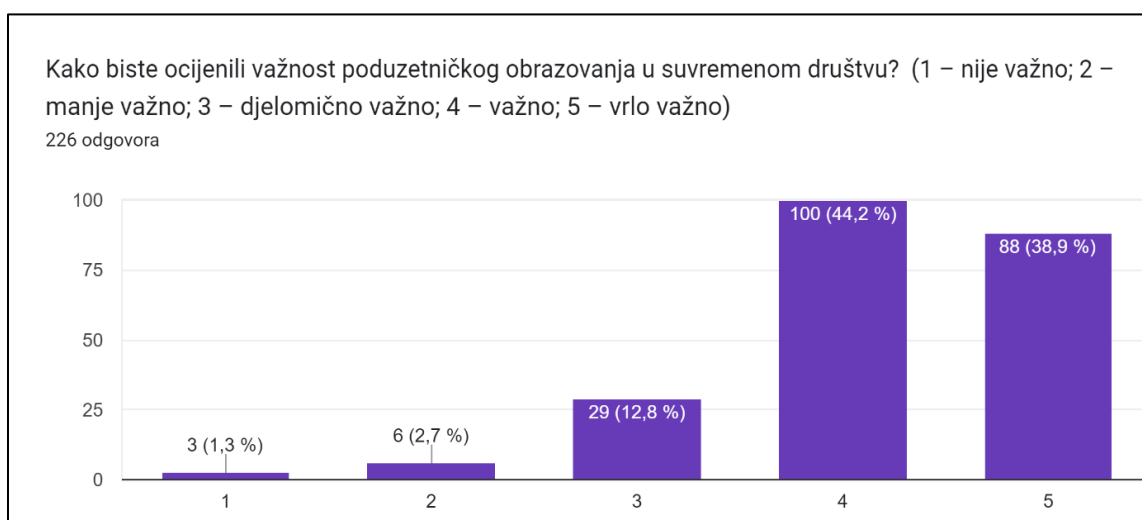
Preciznije, 24,9% ispitanika je na prvoj godini, 24% na drugoj godini, 35,6% na trećoj godini, 10,2% na četvrtoj godini, dok manji broj ispitanika pohađa petu (4%) i šestu godinu studija (1,8%). Ova raznolikost u godinama studija pruža široku perspektivu iskustava i stavova studenata na različitim razinama njihovog obrazovanja. (slika 3.)

Slika 3 Razina studija ispitanika

Izvor: autor

Kada je riječ o važnosti poduzetničkog obrazovanja u suvremenom društvu, većina ispitanika smatra ovo obrazovanje vrlo važnim ili važnim. Točnije, 44,2% ispitanika ocijenilo je važnost poduzetničkog obrazovanja s ocjenom 4, a 38,9% s ocjenom 5. Manji broj ispitanika smatra da poduzetničko obrazovanje ima srednju važnost (12,8%), dok vrlo mali postotak smatra da je manje važno (2,7%) ili nije važno (1,3%). Prosječna ocjena važnosti poduzetničkog obrazovanja među ispitanicima je 4,17. (slika 4.)

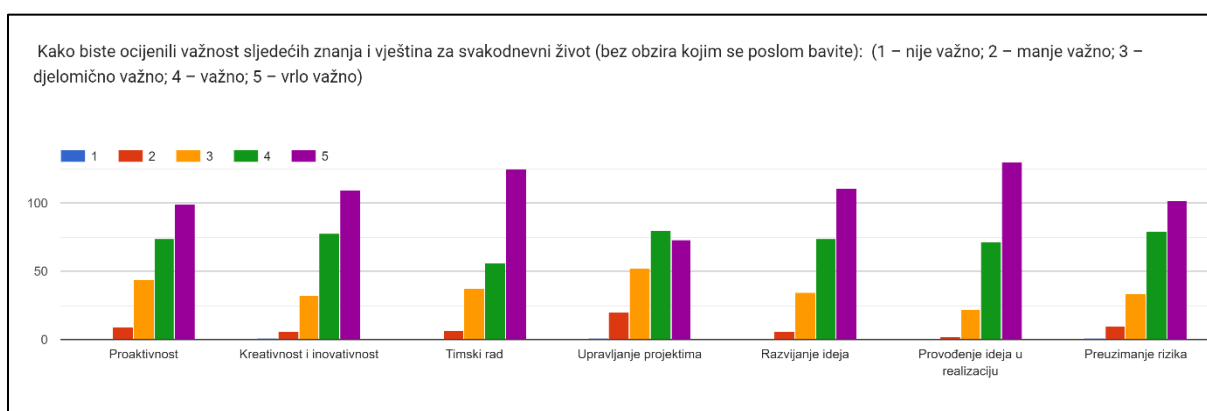

Slika 4. Stav ispitanika o važnosti poduzetničkog obrazovanja u suvremenom društvu

Izvor: autor

Nadalje, studenti su ocjenjivali važnost različitih poduzetničkih vještina za svakodnevni život i pokretanje poslovnog pothvata te su označavali koje vještine već posjeduju. Analiza rezultata daje uvid u stavove i kompetencije mladih ljudi koji će uskoro stupiti na tržište rada.

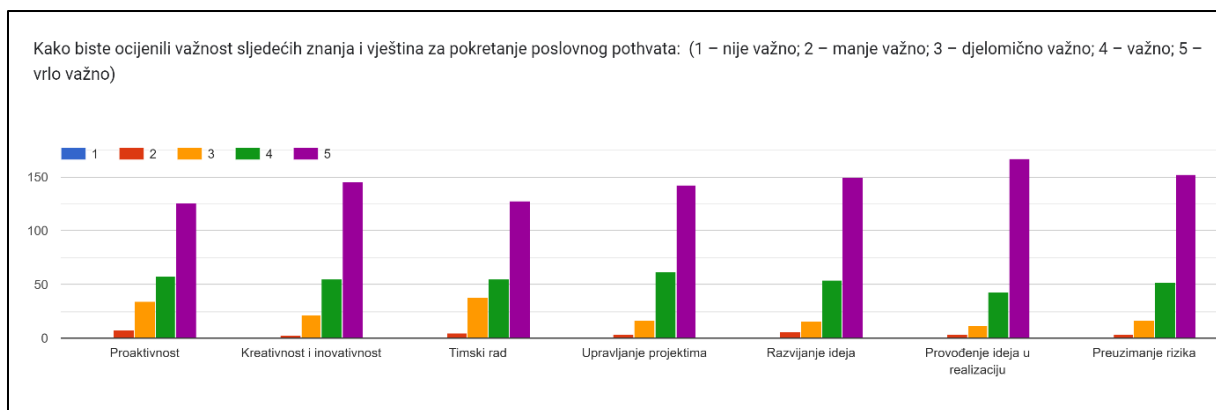
Kod ispitivanja važnosti različitih znanja i vještina za svakodnevni život, najveći broj ispitanika je s ocjenom 5 ocijenio provođenje ideja u realizaciju (130), potom tu vještinu slijede timski rad (125 ocjena 5), razvijanje ideja (111 ocjena 5), kreativnost i inovativnost (109 ocjena 5) te nakon njih preuzimanje rizika (102 ocjene 5) i proaktivnost (99 ocjena 5). Ispitanici su vještinu upravljanja projektima, u prosjeku, označili kao najmanje važnu od navedenih za svakodnevni život. (slika 5.)

Slika 5. Ocjena važnosti poduzetničkih znanja i vještina za svakodnevni život

Izvor: autor

Nadalje, iste navedene vještine su ispitanici trebali ocijeniti po važnosti za pokretanje poslovnog pothvata. U ovoj situaciji prema stavovima ispitanika, provođenje ideja u realizaciju prednjači s ukupno 167 ocjena vrlo važno (5), međutim jako su približne i ostale vještine; preuzimanje rizika (153 ocjene 5), razvijanje ideja (150 ocjena 5), kreativnost i inovativnost (146 ocjena 5), upravljanje projektima (143 ocjene 5) itd. (slika 6.)

Slika 6. Ocjena važnosti poduzetničkih znanja i vještina za pokretanje poduzetničkog pothvata

Izvor: autor

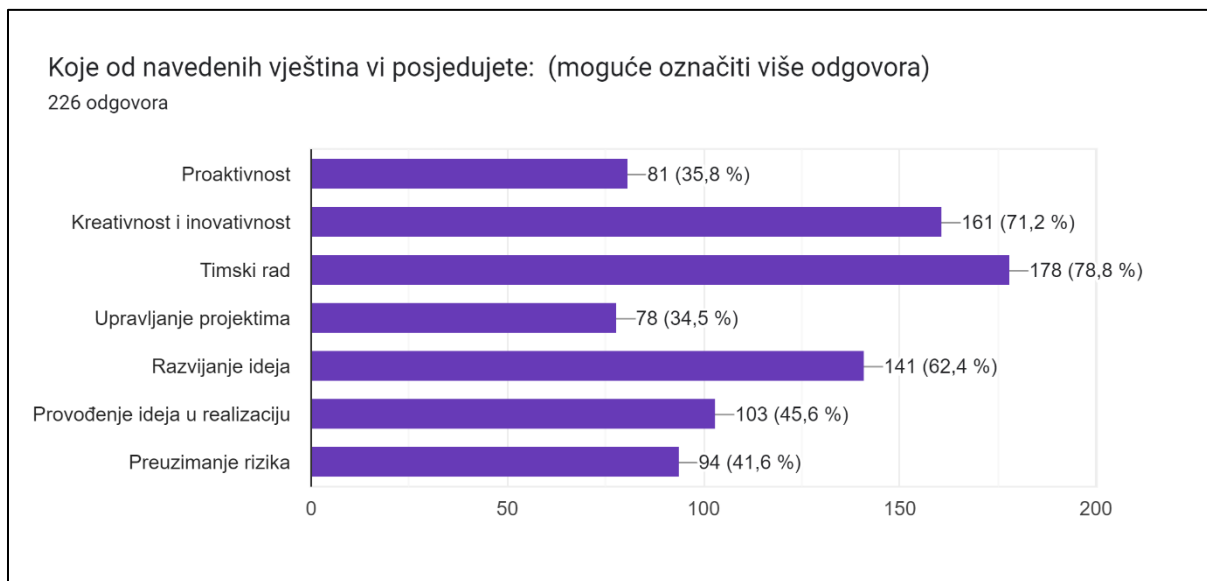
Analiza rezultata pokazuje razlike u percepciji važnosti vještina za svakodnevni život i za pokretanje poslovnog pothvata. Dok su za svakodnevni život vještine poput provođenja ideja u realizaciju i timski rad bile visoko ocijenjene, upravljanje projektima je ocijenjeno kao manje važna. S druge strane, za pokretanje poslovnog pothvata, svi ispitanici su ocijenili vještine kao ključne, s provođenjem ideja u realizaciju i preuzimanjem rizika kao najvažnijima. Ove razlike sugeriraju da se neke vještine smatraju vitalnijima za uspjeh u poslovnom okruženju nego za svakodnevne aktivnosti. (tablica 1.)

Tablica 1 Usporedba prosječnih ocjena važnosti vještina za svakodnevni život i pokretanje poslovnog pothvata

Vještina	Prosječna ocjena za svakodnevni život	Prosječna ocjena za pokretanje poslovnog pothvata
Proaktivnost	4,16	4,31
Kreativnost i inovativnost	4,28	4,53
Timski rad	4,38	4,35
Upravljanje projektima	4,02	4,53
Razvijanje ideja	4,19	4,53
Provođenje ideja u realizaciju	4,45	4,66
Preuzimanje rizika	4,2	4,6

Izvor: autor

Konačno, ispitanici su odredili koje od navedenih vještina oni sami posjeduju i koriste. (slika 7.) Njih 178 (78.8%) smatra da posjeduje vještinu timskog rada, što je najviše među svim vještinama i potvrđuje sposobnost studentskog snalaženja u radu u timovima. Odmah nakon rada u timu, njih 161 (71.2%) vjeruje da posjeduje vještine kreativnosti i inovativnosti. Čak 62.4% studenata smatra da su sposobni razvijati ideje, a između 41% i 46% studenata smatra da su sposobni provesti ideje u realizaciju i preuzeti rizik. S druge strane, njih 81 (35.8%) smatra da su proaktivni, a samo 78 studenata (34.5%) smatra se sposobnim upravljati projektima.

Slika 7. Vještine koje posjeduju studenti osječkog sveučilišta

Izvor: autor

Na temelju analize distribucije vještina studenata po fakultetima, ističu se neki rezultati. Studenti Fakulteta agrobiotehničkih znanosti te Pravnog fakulteta u potpunosti smatraju da imaju razvijene vještine kreativnosti i inovativnosti (100%), a blizu su i rezultati percepcije studenata Akademije za umjetnost i kulturu, koja ima visokih 80%. Proaktivnost je visoko zastupljena na Fakultetu agrobiotehničkih znanosti (75%) i Pravnom fakultetu (95%). Timski rad kao vještina koju studenti posjeduju je najistaknutija na Fakultetu za odgojne i obrazovne znanosti i Odjelu za kemiju, oba s 100%.

Zanimljivo je da Pravni fakultet ima najviši postotak kada je u pitanju preuzimanje rizika (85%), dok studenti Fakulteta elektrotehnike, računarstva i informacijskih tehnologija sa čak 63% smatraju da imaju vještinu razvijanja ideja. S druge strane, studenti Ekonomskog fakulteta imaju najviši rezultat, odnosno smatraju da imaju razvijenu vještinu upravljanja projektima (64%).

Neobični su niski postotci Fakulteta primijenjene matematike i informatike kada je u pitanju vještina preuzimanja rizika (3%) i razvijanja ideja (33%), te Odjela za biologiju u upravljanju projektima (0%). Prehrambeno tehnološki fakultet pokazuje značajnu razliku između dvije vještine s 0% u upravljanju projektima i 100% u timskom radu. Ovi podaci pružaju uvid u različite profile vještina među studentima različitih fakulteta. (tablica 2.)

Tablica 2 Distribucija vještina studenata prema fakultetima

	Kreativnost i inovativnost	Preuzimanje rizika	Proaktivnost	Provođenje ideja u realizaciju	Razvijanje ideja	Timski rad	Upravljanje projektima
Akademija za umjetnost i kulturu	80%	37%	53%	57%	53%	88%	45%
Ekonomski fakultet	55%	32%	23%	41%	59%	64%	45%
Fakultet agrobiotehničkih znanosti	100%	50%	75%	0%	75%	100%	25%
Fakultet elektrotehnike, računarstva i informacijskih tehnologija	63%	25%	38%	63%	63%	75%	25%
Fakultet primijenjene matematike i informatike	33%	0%	33%	33%	0%	100%	33%
Fakultet za dentalnu medicinu i zdravstvo	72%	54%	22%	50%	64%	78%	30%
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti	100%	0%	0%	0%	0%	100%	0%
Filozofski fakultet	70%	40%	60%	50%	90%	100%	30%
Građevinski i arhitektonski fakultet	71%	43%	33%	14%	57%	76%	33%
Medicinski fakultet	61%	35%	35%	48%	74%	65%	17%
Odjel za biologiju	80%	20%	60%	60%	60%	80%	40%
Odjel za kemiju	43%	14%	29%	57%	57%	57%	57%
Pravni fakultet	100%	85%	23%	54%	77%	69%	54%
Prehrambeno tehnološki fakultet	70%	40%	30%	20%	70%	100%	0%

Izvor: autor

Nakon pregleda vještina, istraženo je pitanje treba li fakultet, bez obzira na područje obrazovnog programa, poticati i razvijati poduzetničke kompetencije. Većina studenata (87.2%) smatra da fakulteti trebaju poticati i razvijati poduzetničke kompetencije, bez obzira na specifično područje obrazovnog programa.

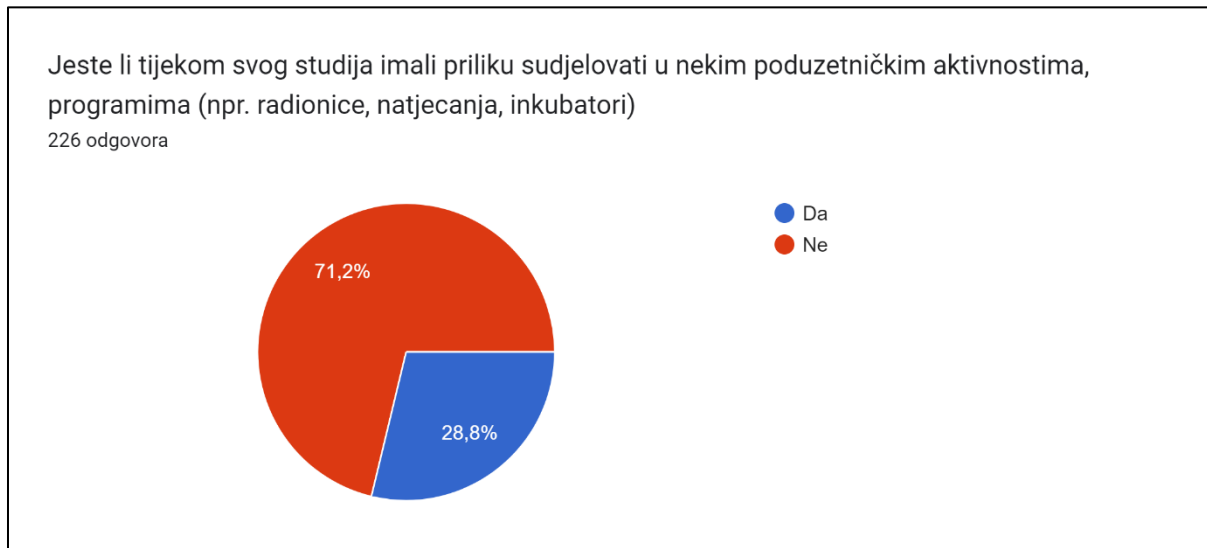
Manji postotak studenata (12.8%) ne smatra da je to potrebno, što može odražavati razlike u osobnim interesima ili percepciji važnosti poduzetničkih vještina u njihovim specifičnim područjima studija. (slika 8.)

Slika 8. Mišljenje studenata o pitanju treba li njihov obrazovni program poticati i razvijati poduzetničke kompetencije

Izvor: autor

Nadalje se istraživalo pružaju li postojeći obrazovni programi mogućnosti za razvoj poduzetničkih kompetencija. Manje od trećine studenata (28.8%) odgovorilo je kako je imalo priliku sudjelovati u poduzetničkim aktivnostima tijekom svog studija. (slika 9.)

Slika 9. Pregled o sudjelovanju studenata u poduzetničkim aktivnostima

Izvor: autor

Od 226 ispitanika, 52 studenta navela su specifične aktivnosti u kojima su sudjelovali, pružajući uvid u raznolikost i učestalost poduzetničkih iskustava unutar akademske zajednice. Studenti su uključeni u određene poduzetničke aktivnosti, od radionica i natjecanja do organiziranja događaja i sudjelovanja u inovacijskim inkubatorima. Radionice su najčešće spomenuta

aktivnost, što sugerira da su one najdostupniji oblik poduzetničkog obrazovanja i razvoja vještina na Sveučilištu. Neki studenti su sudjelovali u inkubatorima i inovacijskim programima, kao što je "Digitalni inovacijski inkubator - razvijanje novog proizvoda za industriju pića Jamnicu". Ovi programi kombiniraju elemente radionica, projekata i natjecanja te pružaju sveobuhvatan pristup razvoju poduzetničkih vještina. Nekoliko studenata navelo je iskustva u organiziranju konferencija, seminara i drugih događaja. Primjeri uključuju "Organiziranje *teambuildinga*, vođenje radionica, razvijanje ponude u kreativnom sektoru"

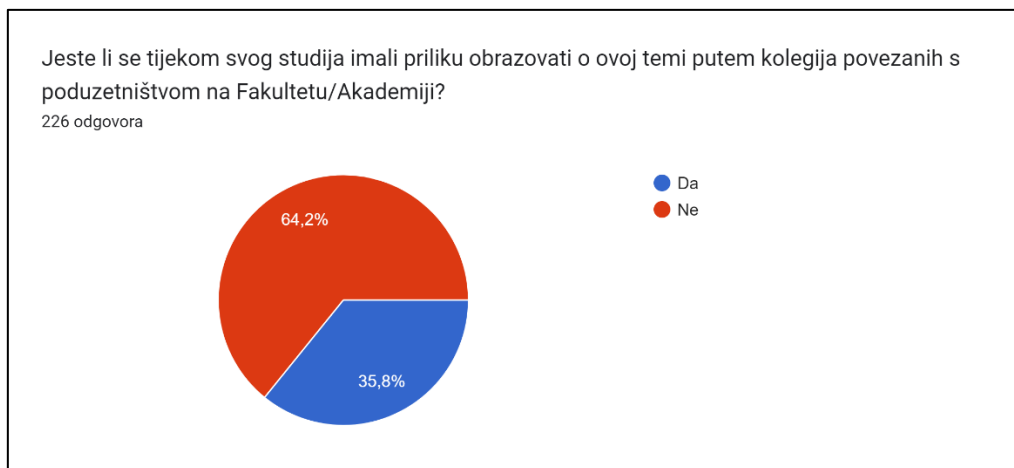
Tablica 3 Pregled o sudjelovanju studenata u poduzetničkim aktivnostima po fakultetima

Jeste li tijekom svog studija imali priliku sudjelovati u nekim poduzetničkim aktivnostima, programima (npr. radionice, natjecanja, inkubatori)	Da	Ne
Akademija za umjetnost i kulturu	38,77%	61,22%
Ekonomski fakultet	31,82%	68,18%
Fakultet agrobiotehničkih znanosti	60,00%	40,00%
Fakultet elektrotehnike, računarstva i informacijskih tehnologija	12,50%	87,50%
Fakultet primijenjene matematike i informatike	0,00%	100,00%
Fakultet za dentalnu medicinu i zdravstvo	34,00%	66,00%
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti	100,00%	0,00%
Filozofski fakultet	10,00%	90,00%
Građevinski i arhitektonski fakultet	14,29%	85,71%
Medicinski fakultet	13,04%	86,96%
Odjel za biologiju	40,00%	60,00%
Odjel za kemiju	28,57%	71,43%
Pravni fakultet	15,38%	84,62%
Prehrambeno tehnološki fakultet	50,00%	50,00%
Ukupno	28,76%	71,24%

Izvor: autor

Analiza tablice o sudjelovanju studenata različitih fakulteta u poduzetničkim aktivnostima tijekom studija otkriva značajne razlike. Nešto viša stopa sudjelovanja uočava se na Odjelu za biologiju (40%), Akademiji za umjetnost i kulturu (40,82%) te Fakultetu za dentalnu medicinu i zdravstvo (34%). Nasuprot tome, Filozofski fakultet (10%), Fakultet elektrotehnike, računarstva i informacijskih tehnologija (12,5%), Medicinski fakultet (13,04%) te Građevinski i arhitektonski fakultet (14,29%) bilježe nisku stopu sudjelovanja u spomenutim aktivnostima.

Ukupno gledajući, 28,76% studenata sudjelovalo je u poduzetničkim aktivnostima, dok 71,24% nije. Ovi rezultati otvaraju pitanja o razlozima ovakvih razlika među fakultetima, potencijalnom utjecaju sudjelovanja na studente te mogućim mjerama za poticanje većeg angažmana, posebno na fakultetima s niskom stopom sudjelovanja. (tablica 3.) Većina studenata (64.2%) nije imala priliku sudjelovati u kolegijima vezanima uz poduzetništvo. Manji dio studenata (35.8%) navodi da su imali priliku obrazovati se o poduzetništvu kroz svoje studije i to su većinom studenti Ekonomskog fakulteta. (slika 10.)

Slika 10. Obrazovanje studenata o poduzetništvu putem kolegija

Izvor: autor

Dostupnost obrazovanja o poduzetništvu među studentima otkriva značajnu nejednakost. Dok neki fakulteti nude ovakve kolegije svim svojim studentima, na većini fakulteta oni nisu dostupni ili su dostupni vrlo malom broju studenata. Ova neravnoteža ukazuje na to da prilike za stjecanje poduzetničkih znanja i vještina nisu ravnomjerno raspoređene, što može imati dugoročne posljedice na karijerne puteve studenata. (tablica 4.)

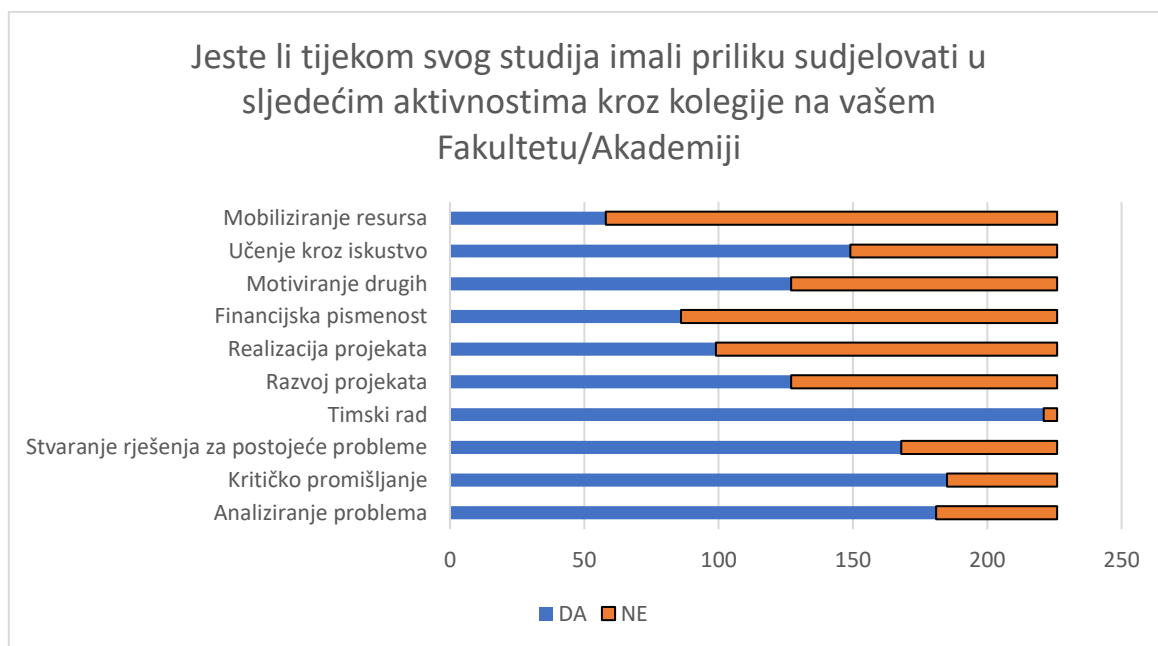
Tablica 4 Obrazovanje studenata o poduzetništvu putem kolegija po fakultetima

Jeste li se tijekom svog studija imali priliku obrazovati o ovoj temi putem kolegija povezanih s poduzetništvom na Fakultetu/Akademiji?	Da	Ne
Akademija za umjetnost i kulturu	83,67%	16,33%
Ekonomski fakultet	50,00%	50,00%
Fakultet agrobiotehničkih znanosti	80,00%	20,00%
Fakultet elektrotehnike, računarstva i informacijskih tehnologija	37,50%	62,50%
Fakultet primijenjene matematike i informatike	0,00%	100,00%

Fakultet za dentalnu medicinu i zdravstvo	4,00%	96,00%
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti	0,00%	100,00%
Filozofski fakultet	20,00%	80,00%
Građevinski i arhitektonski fakultet	23,81%	76,19%
Medicinski fakultet	0,00%	100,00%
Odjel za biologiju	0,00%	100,00%
Odjel za kemiju	0,00%	100,00%
Pravni fakultet	61,54%	38,46%
Prehrambeno tehnološki fakultet	60,00%	40,00%
Ukupno	35,84%	64,16%

Kada se analiziraju aktivnosti koje razvijaju poduzetničke kompetencije, ona koja je najproširenija među studentima je timski rad (samo 5 studenata nije imalo priliku sudjelovati u istoj). Nakon timskog rada najčešće aktivnosti su analiziranje problema, stvaranje rješenja za postojeće probleme i kritičko promišljanje.

Samo 58 studenata imalo je priliku sudjelovati u mobiliziranju resursa, dok 168 studenata nije imalo tu priliku. Druge aktivnosti gdje je veći broj studenata odgovorio negativno nego pozitivno su financijska pismenost i realizacija projekata što ukazuje na značajnu potrebu za poboljšanjem u ovom području. (slika 11.)

Slika 11 Aktivnosti u kojima su studenti sudjelovali kroz kolegij

Izvor: autor

Najveći dio studenata, njih 43.4%, izrazio je snažnu želju za više poduzetničkih prilika tijekom studija. Ovo ukazuje na visok interes za dodatno obrazovanje i praktične aktivnosti u poduzetništvu. Gotovo jednako velik postotak studenata, njih 42.5%, odgovorio je da bi možda voljeli imati više poduzetničkih prilika. Ova skupina studenata pokazuje potencijalni interes, ali vjerojatno treba dodatnu motivaciju ili informacije o prednostima sudjelovanja u poduzetničkim aktivnostima. Manji postotak studenata, njih 11.5%, navelo je da im sudjelovanje u poduzetničkim aktivnostima nije prioritet. Ova skupina studenata možda ima druge interese ili se fokusira na druga područja studija. Najmanji postotak studenata, njih 2.7%, navelo je da ih poduzetničke aktivnosti uopće ne zanimaju.

5. Rasprava

Poduzetničko obrazovanje i aktivnosti u okviru Sveučilišta od ključne su važnosti za pripremu studenata za tržište rada. Empirijsko istraživanje pokazuje da su ispitanici većinom mlade žene koje pohađaju sveučilišne preddiplomske studije. Većina je u ranoj ili srednjoj fazi svog akademskog obrazovanja, što može pružiti vrijedne uvide u perspektive i iskustva mladih studenata. Ovi podaci pomažu u boljem razumijevanju demografskih karakteristika ispitanika, što je ključno za interpretaciju rezultata i donošenje zaključaka temeljenih na istraživanju.

Većina studenata prepoznaje važnost poduzetničkog obrazovanja. Prema podacima, 44.2% ispitanika ocijenilo je poduzetničko obrazovanje s ocjenom 4, dok je 38.9% ocijenilo s ocjenom 5.

Analiza podataka pokazuje da studenti osječčkog sveučilišta najviše cijene vještine koje uključuju suradnju i kreativno razmišljanje, kao što su timski rad i kreativnost i inovativnost. Ove vještine su također među najčešće navedenima kao one koje studenti već posjeduju. S druge strane, vještine poput upravljanja projektima i proaktivnosti manje su prepoznate, što sugerira potrebu za dodatnim fokusom na ove aspekte u obrazovnim programima. Sveučilišta bi trebala razmotriti prilagodbu svojih kurikuluma kako bi još više poticala razvoj vještina upravljanja projektima i proaktivnosti, uz održavanje visokog standarda u poučavanju timskog rada i kreativnosti. Na taj način, studenti će biti bolje pripremljeni za izazove modernog poslovnog okruženja i moći će uspješnije doprinosti svojim zajednicama.

Manje od trećine studenata (28.8%) imalo je priliku sudjelovati u poduzetničkim aktivnostima tijekom svog studija. Ovo ukazuje na ograničene mogućnosti ili nedovoljnu informiranost studenata o dostupnim programima i aktivnostima. Većina studenata (71.2%) nije imala priliku sudjelovati u takvim aktivnostima, što ukazuje na potrebu za povećanjem dostupnosti i promoviranjem poduzetničkih programa unutar Sveučilišta. Ovo može biti područje za poboljšanje kroz povećanje broja ponuđenih aktivnosti ili kroz bolje informiranje studenata o postojećim mogućnostima.

Također, 87.2% studenata smatra da bi fakulteti trebali poticati i razvijati poduzetničke kompetencije, bez obzira na područje obrazovnog programa. Uz to, veliki broj studenata pokazuje interes za dodatne poduzetničke aktivnosti. Konkretno, 43.4% studenata navelo je da bi definitivno željeli više prilika za sudjelovanje u takvim aktivnostima, dok je 42.5% odgovorilo "možda". Ovo pokazuje da postoji značajan potencijal za proširenje poduzetničkih

programa na Sveučilištu, s obzirom na to da gotovo 86% studenata pokazuje interes za dodatno poduzetničko obrazovanje. Iako postoji velik interes, manje od trećine studenata (28.8%) imalo je priliku sudjelovati u poduzetničkim aktivnostima tijekom studija. Ovo sugerira da postoji značajan prostor za poboljšanje u dostupnosti relevantnih programa. Najčešće spomenute aktivnosti uključuju radionice, natjecanja i inkubatore. Radionice su se pokazale kao najdostupniji oblik poduzetničkog obrazovanja.

Rezultati ovog istraživanja pokazuju da su studenti osječkog sveučilišta uključeni u neke poduzetničke aktivnosti, s naglaskom na radionice, natjecanja i projekte. Međutim, postoji potreba za povećanjem dostupnosti i promocijom tih aktivnosti kako bi se osiguralo da svi studenti imaju jednake prilike za razvoj poduzetničkih vještina. Sveučilište bi moglo razmotriti načine za proširenje ponude i bolju informiranost studenata o dostupnim mogućnostima, čime bi se dodatno potaknuo njihov interes i angažman u poduzetništvu.

6. Zaključak

Pregled povijesnog razvoja poduzetništva otkriva kako je ovaj fenomen prolazio kroz različite faze kao odgovor na promjene u društvu, ekonomiji i tehnologiji. Od srednjovjekovnih klerika koji su upravljali velikim građevinskim projektima, preko eksplozije poduzetništva tijekom urbanizacije i trgovinskih putovanja, pa sve do modernog doba, poduzetništvo je stalno poticalo gospodarski napredak i inovacije. Povijesna analiza pokazuje da uspješni poduzetnici posjeduju specifične vještine i znanja ključne za njihov uspjeh, što je potaknulo razvoj poduzetničkog obrazovanja kako bi nove generacije poduzetnika bile spremne za tržišne izazove. Očito je da je poduzetništvo usko povezano s inovacijama, ekonomskim rastom i društvenim blagostanjem.

Poduzetništvo se može promatrati iz različitih perspektiva: ekonomske, inovacijske, društvene i osobne. Svaka od ovih perspektiva naglašava različite aspekte poduzetništva. Definicije se kreću od prepoznavanja i iskorištavanja poslovnih prilika, preko upravljanja rizicima i strateškog planiranja, do fleksibilnosti i kreativnosti u poslovanju. Poduzetničko obrazovanje igra ključnu ulogu u oblikovanju i razvoju poduzetničkih sposobnosti i načina razmišljanja. Kroz tečajeve, radionice, mentorske programe i praktična iskustva, poduzetnici mogu usvojiti važne poslovne koncepte, strategije upravljanja, tehnike prodaje, financijske vještine i druge bitne aspekte poduzetništva. Ovo obrazovanje ne samo da razvija poslovne vještine, već i potiče inovativno razmišljanje, kreativnost i sposobnost preuzimanja rizika.

Poduzetnički način razmišljanja ima široku primjenu koja nadilazi poslovni svijet, značajno utječući na osobni i profesionalni život pojedinca. Od poslovanja do osobnih odnosa, karijere i svakodnevnih aktivnosti, poduzetničke vještine omogućuju ljudima da budu učinkovitiji, produktivniji i zadovoljniji. Promicanje poduzetničkog obrazovanja ne samo da priprema pojedince za tržište rada, već ih osposobljava za uspjeh u svim aspektima života.

Empirijsko istraživanje pokazuje da većina studenata prepoznaje važnost poduzetničkog obrazovanja, posebno naglašavajući vještine poput timskog rada i kreativnog razmišljanja. Ove vještine studenti smatraju ključnima za svoj budući profesionalni i osobni razvoj. Podaci također pokazuju da većina studenata vjeruje kako bi fakulteti trebali poticati i razvijati poduzetničke kompetencije bez obzira na specifično područje studija. Postoji značajan interes za dodatne poduzetničke aktivnosti, što ukazuje na potencijal za proširenje poduzetničkih programa na Sveučilištu. Ovo bi uključivalo povećanje broja ponuđenih aktivnosti poput radionica, natjecanja i inkubatora te samih kolegija koji naglašavaju važnost poduzetničkog obrazovanja i bolju informiranost studenata o dostupnim mogućnostima.

Sveučilišta imaju priliku značajno unaprijediti svoje obrazovne programe povećanjem dostupnosti poduzetničkih aktivnosti i prilagođavanjem kurikuluma kako bi dodatno potaknula razvoj ključnih poduzetničkih vještina. Kroz ovakve inicijative, studenti će biti bolje pripremljeni za suočavanje s izazovima suvremenog poslovnog svijeta i moći će uspješnije doprinosti razvoju svojih zajednica.

Literatura

1. Aditya B.; (2017) *Razumijevanje poduzetništva* LinkedIn. Dostupno na: https://www.linkedin.com/pulse/understanding-entrepreneurship-aditya-bansal?trk=read_related_article-card_title [Pristupljeno:10.05.2024.]
2. Aulet, B. (2015). *Disciplined Entrepreneurship: 24 Steps to a Successful Startup*. Zagreb: Mate.
3. Bacigalupo M., Punie P.K.Y., Van den Brande G. (2016) *EntreComp: The Entrepreneurship Competence Framework* Joint Research Centre, Seville [online] Dostupno na: <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC101581>
4. Chase for Business (2024.) *Entrepreneurship: From ancient markets to modern startups* Dostupno na: <https://www.chase.com/business/knowledge-center/professional-development/the-history-of-entrepreneurship>. [Pristupljeno:05.05.2024.]
5. Delić, A., Oberman Peterka, S., & Perić, J. (2014). *Želim postati poduzetnik*. Osijek: Ekonomski fakultet.
6. EICAA (2021) *Široko i usko razumijevanje obrazovanja za poduzetništvo* Dostupno na: <https://www.eicaa.eu/magazine/eicaa-magazine-first-issue/> [Pristupljeno:25.05.2024.]
7. Europska Komisija. (2016). *EntreComp: Okvir kompetencija za poduzetništvo*. Dostupno na: <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC101581>. [Pristupljeno:15.05.2024.]
8. Hayes, A. (2024). *Entrepreneur: What It Means to Be One and How to Get Started*. Investopedia. Dostupno na: <https://www.investopedia.com/terms/e/entrepreneur.asp>. [Pristupljeno:25.05.2024.]
9. Hisrich, R. D., Peters, M. P., & Shepherd, D. A. (2011). *Entrepreneurship* (7th ed.). Zagreb: Mate. (Translator: Jelena Debeljak, Ivan Spajić)
10. Hisrich, R. D., Peters, M. P., & Shepherd, D. A. (2011). *Entrepreneurship* (7th ed.). Zagreb: Mate. (Translator: Jelena Debeljak, Ivan Spajić)
11. Hunjet, A. i Kozina, G. (2014) *Osnove poduzetništva*. Varaždin: Sveučilište Sjever

12. Java T Point (2011) *Obilježja poduzetništva*
Dostupno na: <https://www.javatpoint.com/characteristics-of-entrepreneurship>
[Pristupljeno:25.05.2024.]
13. Kružić, D. (2007). Poduzetništvo i ekonomski rast: reaktualiziranje uloge poduzetništva. *Ekonomski misao i praksa*, vol. 16, br. [online] Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/21281>
14. Moberg K., Barslund H., Anders F., i Junge H. M. (2014). *Impact of Entrepreneurship Education in Denmark -2014 DANISH FOUNDATION FOR ENTREPRENEURSHIP*. [online] Dostupno na: <https://effectuation.org/hubfs/Public%20Documents%20For%20Site/Report%20-%20Impact-of-entrepreneurship%20education-in-denmark-2014.pdf>
15. Oberman Peterka, S. (2013). *Poduzetničko obrazovanje*. Dostupno na: https://www.cepor.hr/Poduzetnicko_obrazovanje_policy%20brief_CEPOR_final.pdf [Pristupljeno:10.05.2024.]
16. Oberman Peterka, S., Anamarija, D., i Perić, J. (2016). 'PODUZETNIČKO OBRAZOVANJE – PUT KA STVARANJU ZAPOŠLJIVIH I KONKURENTNIH MLADIH LJUDI', *Praktični menadžment*, 7(1), str. 23-27. [online] Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/171159>
17. Odak Krasić, S. i Šaravanja, I. (2015). *Socijalno poduzetništvo u Republici Hrvatskoj kao način financiranja djelovanja udruga*. *Obrazovanje za poduzetništvo - E4E*, 5 (2), 115-131. [online] Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/149534>
18. Ribić, D., & Pleša Puljić, N. (2020). *Osnove poduzetništva*. Zagreb: Školska knjiga.
19. Rizvi H. (2023.) *How can we apply entrepreneurship in our daily life?* Dostupno na: <https://hidayatrizvi.com/how-can-we-apply-entrepreneurship-in-our-daily-life/>
[Pristupljeno:25.05.2024.]
20. Sastri, S. (2022). *Važnost poučavanja poduzetništva u školi*. *The Times of India* . Dostupno na: <https://timesofindia.indiatimes.com/blogs/voices/the-importance-of-teaching-entrepreneurship-in-school/>. [Pristupljeno:25.05.2024.]
21. *Studentski Zbor – Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku* (2024) Dostupno na: <https://szos.unios.hr/>. [Pristupljeno:29.06.2024.]

22. The knowledge review (2016). *Važnost poduzetništva u školskom kurikulumu* .
[online] Dostupno na: <https://theknowledgereview.com/the-importance-of-entrepreneurship-in-school-curriculum/>. [Pristupljeno:25.05.2024.]
23. University of Southern California (2023). *The Psychology of Entrepreneurship* | USC MAPP Dostupno na: <https://appliedpsychologydegree.usc.edu/blog/the-psychology-of-entrepreneurship>. [Pristupljeno:25.05.2024.]
24. Vesper K. (1980.) *New Venture Strategies*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall, str. 2.
25. Vidaković, S. (n.d.). *Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku* Rektorat.
Dostupno na: <https://www.unios.hr/> [Pristupljeno:10.05.2024.]
26. Wermore K. (prema Waserman N.) (2018) *Find success in everyday life by thinking more like an entrepreneur* Dostupno na: <https://today.usc.edu/how-to-be-an-entrepreneur-in-daily-life/> [Pristupljeno:25.05.2024.]

POPIS SLIKA

Slika 1. Ključne vještine za radnu snagu u 2023. godini: Rangiranje prema udiu organizacija koje prepoznaju vještine kao ključne	12
Slika 2 Odabrani fakulteti ispitanika	18
Slika 3 Razina studija ispitanika	19
Slika 4. Stav ispitanika o važnosti poduzetničkog obrazovanja u suvremenom društvu	19
Slika 5. Ocjena važnosti poduzetničkih znanja i vještina za svakodnevni život.....	20
Slika 6. Ocjena važnosti poduzetničkih znanja i vještina za pokretanje poduzetničkog pothvata	21
Slika 7. Vještine koje posjeduju studenti osječkog sveučilišta	22
Slika 8. Mišljenje studenata o pitanju treba li njihov obrazovni program poticati i razvijati poduzetničke kompetencije	24
Slika 9. Pregled o sudjelovanju studenata u poduzetničkim aktivnostima	24
Slika 10. Obrazovanje studenata o poduzetništvu putem kolegija.....	26
Slika 11 Aktivnosti u kojima su studenti sudjelovali kroz kolegij.....	27

POPIS TABLICA

Tablica 1 Usporedba prosječnih ocjena važnosti vještina za svakodnevni život i pokretanje poslovnog pothvata	21
Tablica 2 Distribucija vještina studenata prema fakultetima	23
Tablica 3 Pregled o sudjelovanju studenata u poduzetničkim aktivnostima po fakultetima...	25
Tablica 4 Obrazovanje studenata o poduzetništvu putem kolegija po fakultetima.....	26